

WIN-WIN-WIN: WADDENZEKLEI OP OVERIJSSELSE ZANDGROND

TEKST BERT WESTENBRINK | FOTOGRAFIE MARCEL MOLLE

Het is december, aan de voet van de Lemelerberg in Overijssel wordt een stukje Waddenzee uitgereden op een perceel grasland. Het is tot klei gerijpt slib afkomstig uit de haven van Lauwersoog. Door toevoegen van de klei in de toplaag moet de zandgrond water beter gaan vasthouden, zeggen de initiatiefnemers.

Dat zijn onder meer het Havenbedrijf Lauwersoog en de Friese onderneming Klai BV, die de krachten hebben gebundeld in de 'Slibhub Lauwersoog'. Doel van de hub: hergebruik van de 180.000 kuub slib die jaarlijks uit de haven wordt gebaggerd. Met de verwerking tot klei moet er een win-win-winsituatie ontstaan: het slib wordt niet meer teruggestort in de Waddenzee, het havenbedrijf bespaart op de kosten en Klai ontwikkelt een businessmodel.

Uitrijden van de gedroogde Waddenzee klei gebeurt op het melkveebedrijf van Van Kooten in Dalmsholte. De klei wordt op de helft van een proefperceel uitgereden, het andere deel krijgt niets. Gedurende het komende groeiseizoen moet blijken hoeverre de kleideeltjes van invloed zijn op de groei van het gewas en het vasthouden van water. Dat laatste is een steeds groter knelpunt voor boeren rondom de Lemelerberg, een droog zandgebied waar Vitens ook nog eens de grondwaterwinning opvoert voor de drinkwaterproductie.

Waterschap Drents Overijsselse Delta faciliteert met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer als subsidieverstrekker de proef. Door de klei voor de winterkou uit te rijden krijgt het de tijd om in de bodem te trekken voordat het groeiseizoen begint, vertelt David van Maaswaal, beleidsadviseur van WDOD. "Het is een mooie manier om de bodem op te waarderen. We nemen gedurende het groeiseizoen monsters en presenteren in september de resultaten."

Tijdens het uitrijden van de klei krijgen boeren tekst en uitleg over de proef. Ze hebben vragen over de samenstelling, werking, kosten en effecten van gedroogd havenslib op hun percelen, want feit blijft: er wordt vreemde grond aangebracht op hun bodem. Het slib is uitgebreid getest op 60 parameters waaronder zware metalen, vertelt Klaas Laansma, projectleider van de Pilot Slibhub Lauwersoog. "Daarnaast hebben we PFAS-onderzoek gedaan." Tijdens de rijping daalt het chloridegehalte en blijft er jonge rijpe klei over met een hoog lutumgehalte, die voorts rijk is aan mineralen en sporenelementen – een bodemverbeteraar die, zo is de verwachting, ingezet kan worden als kunstmestvervanger.

Maar de Slibhub heeft ook plannen om gedroogde slib in te zetten als dijkklei. Op een nieuwe locatie in de buurt van Zoutkamp wordt de droogcapaciteit opgeschaald naar 24.000 kuub, met de uiteindelijke ambitie jaarrond te produceren (april tot oktober dijkklei, half oktober tot maart boerenklei). Wetterskip Fryslân heeft belangstelling voor de dijkklei, vertelt Laansma. En met Harlingen wordt gesproken om daar ook havenslib te winnen voor kleiproduktie.

